

KMETOVALEC

GLASILO
KMETIJSKE DRUŽBE
V
LJUBLJANI
R. Z. Z. O. Z.

Celoletna naročnina znaša **Din 25**— (za inozemstvo Din 35—).
List izhaja v zimskem času dvakrat, čez poletje enkrat mesečno.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Novi trg št. 3.

Cene oglasom za enkratno objavo:

$\frac{1}{2}$ strani Din 800 — in Din 40 — oglasne takse $\frac{1}{8}$ strani Din 200 — in Din 5 — oglasne takse
 $\frac{1}{4}$ strani Din 400 — in Din 20 — oglasne takse $\frac{1}{16}$ strani Din 100 — in Din 2 — oglasne takse

Mali oglasi beseda po 50 par in Din 2 — oglasne takse

Priloge listu se računajo za vsakih 1000 prilog po 100 Din.

Vsebina: Pomen elektrike za kmetijstvo. — O priznavanju posevkov ozimnih žit. — O uspehih s kislo krmo. — Razno. — Vinogradniki! — Kodravost. — Letošnja skupščina Zveze selekcijskih organizacij za sivopšenično govedo. — Izdelovanje dobrega masla v domačnosti. — Živalske kužne bolezni v slikah. — Razno. — Junji (rožnik). — Vprašanja in odgovori. — Družbene zadeve in razno. — Priloga: Vnovčevalec.

Vabilo

na redni občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice na Vavčah, r. z. z. n. z., ki se vrši v nedeljo dne 23. junija t. l. ob 13. uri v zadržni pisarni. — 1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. Poročilo načelnstva in nadzorstva. 3. Čitanje revizijskega poročila. 4. Odobritev računskega zaključka za l. 1934. 5. Volitev načelnstva in nadzorstva in 6. Slučajnosti. — Pripomba: Če ne bo občni zbor ob določeni uri sklepčen, se vrši v smislu § 35. pravil na istem prostoru in z istim dnevnim redom čez pol ure drug občni zbor, ki je sklepčen ob vsaki udeležbi. — Načelnstvo. 75

Absolvent kmetijske šole,

s prav dobrimi spričevali išče službe proti primerni plači, ali pa stopiti v enoletno prakso na kakem veleposestvu ali graščini. Zmožen je voditi vse panoge kmetijstva. Naslov pri Upravi Kmetovalca šte. 59. 59

Pletilne stroje,

po zelo ugodni ceni nudi: Alojz Ranzinger, Zagorje ob Savi. 72

Bika,

simodolskega, starega $2\frac{1}{2}$ leta, licencovanega, ima na prodaj: Jernej Škof, Polhov Gradec. 71

Merjasce

in svinjice bele angleške pasme v starosti od 6—9 mesecev prodaja po zmerni ceni uprava veleposestva Beltinci (Prekmurje). 70

Pozor — konjerejci!

Prodajam doma vzgojene vročekrvne konje: Petletno rujavo kobilo, brez znaka, od čistokrvnega žrebca, žrebčarne Lipit pri Ptuj. Enoletnega temnorujavega žrebca od žrebca Korazija, žrebčarne Pirš v Mariboru. Petnajstletno kobilo od žrebca Gldran, žrebčarne Ljutomer, pripuščena žrebci Korazija — Maribor. V protiračun vzajem vino letnika 1934, ki mora odgovarjati seboj prirešenemu vzorcu. Proda se tudi lahki gumi-voz, z optemo. Vse na ogled pri: Josip Mule, Ruše pri Mariboru. 69

Stiskalnice za krmo

v dobrem stanju kupi: Fludernik Ignacij, Ljubno v Sav. dolini. 76

Mrjasca

18 mesecev starega, črne pasaste pasme ima na prodaj: Jakob Langus, Peračica 7, pošta: Brezje. 73

Kravo s teletom,

dobro mlekarico prodam, Črne Jože, Zgor. Šiška 39. 77

Proti ognju, vlomskim tatvinam, telesnim poškodbam, proti toči, zakonski odgovornosti, ter na življenje **zavaruje:**

„Slavija“

jugoslovanska zavarovalna banka

v Ljubljani, Gosposka ul. 12

Telefon šte. 21-78 in 22-76

Zastopniki v vsakem kraju!

Najboljšo

Modro galico

izdeluje tovarna

„Zorka“ v Subotici

po staroznanem ausiškem (Aussig-Ustje) načinu, ki je zajamčeno 98—99% in najcenejša, ker se izdeluje v naši državi in se ne plača carine. Produkcija je pod stalnim nadzorstvom ministrstva poljoprivrede.

Dobavlja

Kmetijska družba v Ljubljani.

KMETOVALEC

št. 11. in 12.

V Ljubljani, 15. junija 1935.

Leto 52.

Pomen elektrike za kmetijstvo.

Ing. Al. Gregorčič

V hitrem razvoju tehnike igra posebno važno vlogo elektrotehnika. Razmeroma v kratkem času si je utrla pot v vsa mogoča človeška udejstvovanja; poraba elektrike je postala tako vsesplošna, da si danes obrti brez nje ne moremo več predstavljati.

Duh sedanjega časa zahteva vedno več energije. Obratovanje z malimi bencinskimi in dizelovimi motorji ter parnimi lokomobilami je neekonomično in zastarelo. Kjer je le mogoče, se je uveljavila produkcija energije na veliko. Velike prekodeželske elektrarne, ki izrabljajo vodne padce, premogovne in plinske zaklade, napajajo s pomočjo svojih omrežij obširne pokrajine. Konsum energije je postal mogoč v vsaki količini povsod, kjer so električne napeljave.

Tako vsesplošna uporabnost električnega toka ni mogla ostati brez vpliva na kmetijstvo. Napačni so nazor, da je elektrika na kmetih samo za luč. Elektromotor se uporablja za pogon mlatilnic, slamoreznic, žag, vodnih črpalk, raznih mlinov in mlekarskih priprav. Obneslo se je valjenje jajc z električnimi napravami, molža živine in čiščenje živine. Uspeli so poskusi z uporabo elektrike pri kisanju krme in pri pospeševanju rasti kulturnih rastlin. V gospodinjstvu se je zelo udomačil električni likalnik in manjši kuhalnik. Poleg naštetih je še polno drugih možnosti izrabe električnega toka, toda razvoj gre še vedno dalje.

V naši državi je elektrifikacija šele v začetnem razvoju; vodilno mesto pa ima vsekakor Dravska banovina. Sistematična elektrifikacija se vrši že iz l. 1929., ko je prevzela vodstvo banska uprava potom svojega podjetja Kranjskih deželnih elektraren. Samo v l. 1934. so KDE zgradile 130 km vodov visoke napetosti in 50 km vodov nizke napetosti ter 14 transformatorskih postaj.

Industrija je pri nas še malo razvita, zato prihaja v poštev pri porabi elektrike predvsem manjša podeželska obrt in kmetijstvo. Neugodne gospodarske razmere res marsikateremu kmetovalcu onemogočajo napravo električne instalacije, vendar zgledi elektrificiranih kmetij tako vlečejo, da se v kratkem času večina gospodarjev priključi na novo zgrajeno omrežje.

Izraba elektrike v vse namene pri nas tudi v elektrificiranih ni tako vsesplošna, kot bi bilo to želeli. Vzrok temu so razmeroma drage naprave in stroji, za nekatere namene tudi še predrag električni tok, mnogokrat pa tudi nepoučenost ljudstva.

Poljedelstvo in travništvo.

O priznavanju posevkov ozimnih žit.

Ing. Franc Mikuž.

Pravilnik o priznavanju posevkov v Dravski banovini, ki je izšel v Službenem listu dne 5. januarja 1935., predvideva ocenjevanje posevkov po krajevnih komisijah na mestu samem in pregled semena po Kmetijski poskusni in kontrolni postaji v Ljubljani. Osrednja komisija za semenogojstvo pri kralj. banski upravi je sklenila, da se bodo v letošnjem letu predvsem priznavali pšenični posevki in krompirjevi nasadi, zato je potrebno, da seznanimo posestnike s priznavalnim postopkom in z onimi lastnostmi žitnih posevkov, ki so v glavnem merodajni za dobro ali slabo oceno prijavljenega posevka. Komisija na licu mesta ugotovi vse, kar je važno in ima vpliv na semensko vrednost, predvsem pa upošteva pri tem ocenjevanju sledeče:

1. pokolenje posevka,
2. čistost posevka in sorte,
3. pojave bolezni,
4. celotni vtis posevka,
5. primernost kašč in strojev za spravlanje, odnosno za čiščenje semenskega zrnja.

Pokolenje posevka se ugotovi z natančnimi in točnimi podatki, ali se gre za priznavanje izvirnega semena ali pa za I. ali II. razmnožitev priznanega izvirnega semena, ali pa za dobro domačo sorto, ki se je že odnekad z uspehom pridelovala v gotovih okoliših Dravske banovine.

Pri ocenjevanju **čistosti sorte**, se zlasti pazi, da ni javljeno žito pomešano z drugimi žiti, kakor n. pr. pšenica z ržjo, rž z ječmenom itd. Na površini 1 ara (20×5 m) je dopuščeno skupaj največ 5 rastlin od drugih žitnih vrst. Vse rastline v posevku pa morajo biti tudi enega in istega tipa. Tako n. pr. se ne sme najti na površini 20×5 m v posevku rumene pšenice osinke z gosto zbitim klasom več kakor 15 do 20 pšeničnih rastlin drugega tipa, bodisi pšenice golic, pšenice z redkejšim klasom ali pa pšenice druge barve. Pri rži smo nekoliko popustljivejši ter se dopušča okroglo 20 rastlin tujega tipa na omenjeni površini. Pri ječmenu je zopet strožje, ker je dovoljeno 5 rastlin tujega tipa na omenjeni dolžini in širini.

Rastline v posevku morajo biti zdrave. Vsem **bolezenskim pojavom** se posveča največja skrb in pažnja in se mora točno ugotoviti vsaka bolezen, če ne že na mestu samem, pa v laboratoriju. Posevki, ki so v veliki meri napadeni po rastlinskih boleznih, se od priznavanja brez nadaljnega izključijo. Na površini 20×5 m ne sme biti v pšeničnem posevku več kot ena rastlina napadena po prašni sneti ali pšenični gorčici in ne več kot 3 rastline napadene po trdi sneti. V posevkih ječmena so dopustne 3 bolne rastline po trdi sneti in 5 bolnih rastlin po prašni sneti. Rženih rogljičkov na klasu rži ne maramo ter dovoljujemo le 10 obolelih rastlin na prej omenjeni površini. Močno napadeni posevki po rji niso priporočljivi, ker kažejo, da so posajene sorte premalo odporne proti tej bolezni. Žitni posevki, ki radi polegajo, niso prvovrstni, ker polegla žita dajejo manjše in slabše pridelke, ne oziirajoč se še na to, da je žetev in košnja poleglega žita zelo otežkočena. Če poleže žito pred cvetenjem ali pa v kratkem času po cvetenju, tedaj taki posevki ne pridejo v poštev za pridobivanje priznanega semena. Če pa poleže žito pozneje, ko so se zrna že napravila in razvila, tedaj se v splošnem posev prizna, če površina poleglega žita ne prekaša $\frac{1}{4}$ do $\frac{1}{2}$ površine

celokupnega za priznavanje prijavljenega posevka.

Izven tega moramo pri **rži paziti**, da se ne nahaja v **razdalji 300 m naokoli** nobena druga njiva z ržjo, ker tedaj bi obstojala upravičena bojazen, da se prenese prah za časa cvetenja s teh manjvrednih posevkov na prijavljene posevke, ki bi s tem oprasenjem v vsakem primeru znižale semensko vrednost prijavljenih posevkov.

Pri določitvi **celotnega vtisa** se upošteva izenačenost posevka z ozirom na rast, bujnost in jakost poedinih rastlin in čistoto posevka z ozirom na zaplevelost. Zanemarjeni in napleveljeni posevki se ne priznavajo. Posebno je treba gledati na plevel in na one parasitne rastline, katerih seme se ne da odstraniti iz žitnega zrna z navadnimi čistilnimi stroji. Na splošno so dopustne na površini 1 ara 2 do 3 rastline kokalja, repice, divjega ovsa, žitne stoklase, 2 rastlini omotne ljuke, 5 do 10 rastlin raznih grašic. Če se najde več rastlin navedenih plevelov na enem aru, je posevek na splošno odklonjen od nadaljnega priznavalnega postopka.

Ker so **shrambe**, kakor tudi **čistilni stroji** zelo važni za pridobivanje zboljšane semena, je razumljivo, da se morajo pregledati stroji, s katerimi se mlati in čisti žito, kakor tudi kašče in žitnice, v katerih se spravlja omlačeno zrnje. Za čiščenje žita so potrebne dobre vetrinjače in trijerji, za shrambo pa zračne kašče, v katerih ostane seme zdravo, čisto in nepomešano.

Po ocenitvi posevkov po v 4 točkah omenjenih lastnostih in po pregledu mlatilnih in čistilnih strojev, se komisija izjavi, ali bo s posevka pridelano seme nadpovprečno in predlaga, da se posevek pripusti brez pridržka ali s pridržkom, ali se ga pa sploh ne pripusti k nadaljnjemu priznavalnemu postopku. Če so ugotovljeni zadržki, se naroči lastniku posevka, kakšna dela mora še opraviti pred žetvijo, da bo prijavljena kultura sposobna za priznavanje, kakor n. pr., da odstrani plevel ali da izloči cele dele posevka od pridobivanja semena itd.

S temi ugotovitvami je zaključen pregled posevkov na mestu samem. Oni lastniki, katerim ni bil posevek odklonjen od priznanja, morajo poslati vzorec v teži 3 kg omlačenega zrnja Kmetijski poskusni in kontrolni postaji v Ljubljano. Vzorec mora biti vzet v prisotnosti dveh prič, ki mo-

rata biti člana občinskega odbora in ki jamčita s podpisi na „etiketah“ vrečic, da vzorec odgovarja povprečni vrednosti pridelanega semena. Postaja preišče vzorec na čistoto, na kalivost, na hektolitrsko težo, na 1000-zrnsko težo itd. ter dá te podatke priznavalni komisiji na razpolago.

Na ta način in v tem zmislu so dobljeni vsi važnejši podatki za končnoveljavno priznanje ali pa nepriznanje prijavljenih posevkov, o katerem sklepa osrednja komisija za semenogojstvo pri kralj. banski upravi.

Iz povedanega je razvidno, da se zahteva od žitnih posevkov in od žitnega zrna, če se ga hoče priznati. Vendar pa vsem tem zahtevam ne bo težko ugoditi onim posestnikom, ki imajo dobre sorte domačih žit ali pa I. in II. razmnožitev izvirnega semenskega blaga s semenogojstkih postaj, kajti dobre sorte bodo rodile tudi v letih priznavanja zdrave posevke in obilne pridelke, ki bodo v polnem obsegu zadovoljili priznavalno komisijo, posestnikom pa pomagali do večjih dohodkov z dražjo prodajo semena kraljevi banski upravi. Toliko za danes o žitnih posevih ozimih, v prihodnji številki pa o priznavanju krompirja, kateri postopek je velike važnosti za izboljšanje našega krompirjevega pridelka.

O uspehih s kislo krmo.

Lipovec Janko.

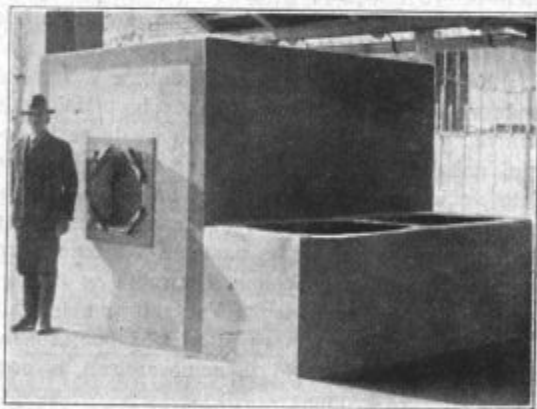
V mnogih pokrajinah naše države prevladujejo **mali kmetovalci**. Živeti na mali površini zemlje danes ni lahko, posebno če je zemlja razparcelirana, kajti tedaj ima gospodar z obdelovanjem večje stroške in večjo izgubo časa. V takih prilikah se kmetovalci baviijo intenzivno z živinorejo, od katere si obetajo najvišjih dohodkov, zato jim tudi redno nedostaja krme. Če bi lahko redili več glav živine, bi si s tem lahko izboljšali življenje.

Mnogim se je to posrečilo s **pridelovanjem kisle krme ali silaže**. Ta cena in tečna krma jim je omogočila, da so ob isti površini zemlje **povečali število živine** za 50 ali celo 100%, in da jim v kljub temu ni manjkalo dobre krme. Opazili so, da se je pri krmljenju s silažo **dvignila količina mleka**, popravila njegova mastnost; maslo je imelo tudi pozimi lepo rumeno

barvo, ki jo ima le pri zeleni krmi. Pri krmljenju s kislo krmo je živina lepše izgledala, dlaka je bila svetla in kratka tudi pozimi. Kislo krmo so pokladali v manjših količinah tudi konjem, ki so jo prenesli brez kvarnih posledic.

Na kratko podajam izjave dveh kmetovalcev v lendavskem srezu, ki pridelujejo silažo že tretje leto, in sicer **Bakana Štefana**, vzornega kmetovalca iz Nedevice, in **Škoberneta Franca** iz Črensovcev.

Bakan trdi, da bi mogel prehraniti čez zimo normalno le 4 glave goveje živine. S pomočjo kisle krme pa je dvignil število glav na 8, tako da ima sedaj 1 bika, 3 krave in 3 glave mlade živine. Pri prehodu z zelene krme na suho, je vedno močno padla mlečnost krav, navadno za eno tretjino. Ko je v jeseni zmanjkalo zelene krme, je takoj pričel krmiti s kislo krmo in tako **obdržal mlečnost krav** na isti višini.

Slika 49. Dvopredalasta jama za svinjsko krmo, zadaj kravji silos.

V l. 1933. je zgradil kmetijski silos s **3 jamami** po 10 m³ vsebine, ki je v Prekmurju najbolj cenjen tip silosa. Ker je bil s kislo krmo izredno zadovoljen, je zgradil lansko leto še eno jamo v velikosti 10 m³ in zraven še dvopredalasto jamo za svinjsko krmo. (Slika 49.) Zaradi visoke talne vode je mogel zgraditi silose le 1 m v zemlji in 2 m nad zemljo. Da se silosi laže polnijo, oziroma praznijo, je vzdal okna.

Prvo leto je napolnil silos z **zeleno koro**zuzo, ki jo je sejal na strnišče po žitu in v deteljišče. Lani je sejal v žitno strnišče tudi **sončnice**, ki so zrastle 3 m visoko. Bakan trdi, da so dale sončnice na isti površini več mase kakor zelena koroza. Pri polnjenju silosa je mešal rezano zeleno

koruzo s sončnico. Sklepa, da je hranilna vrednost sončnic, ki so bile o pravem času spravljene v silos, enaka hranilni vrednosti koruze.

Eno jamo je napolnil z rezano **koruzno slamo**, ki ji je primešal nekaj repne nati. Opazil je tudi, da se je pričela silaža zgoraj hitro kvariti, ako je bila krma spravljena v silos presuha in prezrela, ker ji je primanjkovalo vlage. V bodoče bo zato pri polnjenju silosa polival krmo, ki je premalo sočna, s toplo vodo.

Zgradil je tudi dvopredalasto jamo za svinje v izmeri $1 \times 1 \times 2$ m. Jamo je napolnil z jesensko zeleno deteljo skupaj z rezanci buč in s pesno natjo. Krma se je dobro skisala in jo svinje prav rade žrò. (Konec prihl.)

Razno.

K statistiki sezidanih silosov se objavlja tale popravek. V črnomeljškem srezu je bilo sezidano lani 145.6 m^3 silosa in ne le 133 m^3 , kakor je bilo javljeno.

Krompirjevo zlatico so našli tudi že v Nemčiji, toda ne ob francoski meji, kakor bi pričakovali, temveč v Severni Nemčiji. Znano je, da se je doslej nahajala le v Franciji, kjer zavzema vsako leto večjo površino. Nemci so uničili vse krompirjeve nasade 5 km okoli okuženega mesta. Vso to površino so potrosili s pasto iz svinčenega arzenata in polili z bencolom. Uporabili so 6354 kg paste in 122.323 kg bencola. Vse zatiranje je stalo $1.836.000 \text{ Din}$. Bog nas varuj te šibe božje! Preden bi se odločili, da jo začnemo zatirati, bi nam že uničila ves krompir.

Na kmetijski visoki šoli v Zemunu poskušajo že nekaj let z novo predivno rastlino, ki se imenuje kenufa ali bombajska konoplja. Na zunaj je podobna konoplji po rasti, po listju in po vlaknu, po cvetu in po plodu se pa od nje znatno razlikuje. Poizkusi so pokazali, da v Zemunu prav dobro uspeva in da daje iste pridelke kakor konoplja. Ali se bo ta rastlina udomačila v naši državi ali ne, je pa še veliko vprašanje. Za nas prav gotovo ne prihaja v poštev.

Praktični termometer. Pri spravljanju hlevskega gnoja po biološkem načinu (metoda dr. Krauza) se mora hlevski gnoj segreti na $51-65^\circ \text{C}$, preden se stlači. Toploto moramo meriti, da se preveč ne dvigne, kar bi škodovalo kakovosti gnoja. Cenen termometer si napravimo tako, da v pločevinasto škatljico narežemo malo sveče iz stearina ali voska in ga raztopimo. Stearin se raztopi pri 61°C , beli vosek pa pri toploti 68°C . Škatlenco vtaknemo v kup, kjer želimo meriti toploto in jo pustimo tamkaj 5—10 minut. Nato jo

izvlečemo. Če je stearin ali vosek raztopljen, je zaželjena toplota dosežena in kup je potrebno pošteno potlačiti.

Na ljubljanskem polju je mnogo zanimivega. Prav posebno zanimiva so umetna travišča. Blizina mesta, malo ali nič naravnih travnikov, intenzivna živinoreja zlasti mlečne živine, vse kar kliče po dobrih umetnih travniških, predvsem po dobrih menjalnih travnikih. Pa kaj vidimo? Nemško deteljo, v njej nad 50% navadne latovke in — mehke stoklase, le sempatja šop pasje trave. Domačo deteljo, v njej — iste trave. Pri vsem tem je pa njiva še lepo porastla. Iz tega sklepam, da te trave niso nikle sameodsebe, temveč, da so sejane. Pa ne ve človek, koga bi obsojal. Ali kmetovalca, ki tako mešanico seje, ali trgovca, ki tako mešanico prodaja. Bolj je obsodbe vreden kmetovalec, ki pri nakupu ne zahteva neke določene vrste trav, temveč kar pravi: „Malo detelje in pa malo trave!“ — Koliko črnila je že izteklo in koliko besed je že padlo, da bi se kmetovalcu dopovedalo, da vsaka vrsta trave ni enako vredna za krmo. Mehka stoklasa sploh ne spada na njivo. Ta je med travami, ki se sejejo, najslabša. Navadna latovka je tudi slabša od travniške latovke. Na ljubljansko polje spada: domača detelja z laško ljuljko, nemška detelja s pasjo travo ter francosko pahovko in pa umetni menjalni travnik. Tako seme kupujte in seje!

Osrednja komisija za semenogojstvo bo letos priznavala vse posevke krompirja „jubela“, ki je bil spomladaj uvožen, I. in II. razmnožitev beltinske pšenice, odlične posevke domačih pšenic in ovsa ter nasade oneidovca in kresnika.

Pojasnilo posestnikom poljedelskih strojev. Po zakonu o zavarovanju delavcev so zavezani zavarovanju proti nezgodam vsi delavci, ki delajo pri poljedelskih strojih, katere goni veter, voda, para, plin, elektrika, oziroma živina. Zavarovanje je prisilno in se razteza na ves čas, ko delavci opravljajo delo pri takih strojih. Lastniki so dolžni prijavljati okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev vse stroje, plačati zakonito določene predpisane prispevke in prijaviti vsako nezgodo. Kadar izpolnijo vse to, so po zakonu storili svojo dolžnost. Ni jim treba sklepati s **ponesrečenci** nobenih poravnav ali dajati odškodnin. Ravnotako je brez pomena tudi vsako sodno uveljavljanje pravic od strani ponesrečencev, ker mora sodišče take zahteve zavrniti, seveda, ako lastnik stroja nezgode ni namenoma povzročil. Ponesrečenci prejmejo na podlagi uradno dognane obratne nezgode in zdravniško ocenjene nesposobnosti za delo tisto nezgodno rento, ki jim po zakonu o zavarovanju delavcev pripada. Potrebno je samo, da je nezgoda pravočasno prijavljena okrožnemu uradu za zavarovanje de-

lavcev. To pojasnujemo vsem kmečkim posestnikom, lastnikom poljedelskih strojev in njihovim delavcem, da si ne bodo s tožbami povzročali nepotrebnih stroškov pri sodiščih in njihovih pravnih zastopnikih ter da ne bodo sklepali poravnjav, ki gredo pogosto celo v zneske, ki so preko gospodarske zmožnosti kmečke hiše.

Vinarstvo in kletarstvo.

Vinogradniki!

I. Zabavnik.

Do konca aprila smo upali, da bi mogla biti letošnja vinska letina kar najboljša. Les je lani popolnoma dozorel; zimske pozebe ni bilo. Vremenski preobrat prve tri dni maja s pojavom zimske temperature od 4—8° C pod ničlo, nam je uničil vse naše lepe upe na bogato trgatve. Pozna pozeba je uničila vinograde posebno v nižjih in srednjevisokih položajih, potem v južnih in vzhodnih legah. Kjer so pozebli samo poganjki glavnih oces, so pognala vsaj stranska očesa. Hujše je tam, kjer so pozebla tudi stranska očesa. Takí trsi ne odganjajo na rodnem lesu. Po pozni pozebi poškodovane vinograde moramo z vso skrbnostjo obdelovati in negovati, tudi v primeru, da pridelka letos ne bo. Misliti moramo pri tem na bodočnost. Predvsem moramo trsje skrbno opleti in moramo, če ne gre drugače, iz poganjkov iz starine vzgojiti nov rodni les. Puščamo največ tri mladike na trsu. Njih število zavisi od trsove moči. Močnejši je trs, več mladik more prenesti in narobe. Važno je dejstvo, da trs rodi le tedaj, če rodni les stoji na dveletnem, ta na triletnem itd. To pravilo mora imeti vsak vinogradnik vedno pred očmi, posebno kadar trs obrezuje, ga pleje ali manda, prav posebno pa mora paziti na to pravilo pri negi vinogradov, ki so trpeli po pozni pozebi.

Vinogradniki! Ne zanemarjajte torej svojih po pozni pozebi poškodovanih vinogradov, mislite na vzgojo novega rodnega lesa, kjer je škoda do 100%, kar boste najprej dosegli s tem, da letos pravilno plejete in mandate ter marljivo in pravočasno škropite zoper peronosporo. Pravilno negovan in od peronospore očiuvan vinograd si bo v najkrajšem času zopet opomogel. Razume se, da moramo tudi vsa ostala opravila v pozeblem vinogradu kar najtočneje in pravočasno izvršiti.

Kodravost.

Fr. Vojsk.

Kodravost ali „akarinozo“ povzročajo majhne, rdečkaste, komaj $\frac{1}{10}$ mm dolge pušice (*Phyllocoptes vitis*). Živalce prezimujejo pod starim lubjem in pod lusko-listih oces na rozgah. Nabadajo liste in sesajo iz njih sok. Mladike zaostajajo v rasti, zakrčljivajo, listi na koncih starejših mladik pa se kodrajo (kodravost). Močno napaden trs ne rodi ne v istem in ne v drugem letu.

Kodravost je pri nas k sreči še bolj redka. Ubranimo se je, da preprečujemo raznašanje pršic. Od bolnih trsov ne jemljemo ne cepičev in ne ključev. Močno napadene trse prirežemo do starega lesa in odrezani les ter staro lubje sežgemo. Po rezi, preden se začno očesa napejati, ves trs do enoletnega lesa dobro poškopimo z žveplovo-apneno brozgo (20° Beaume-ja spec. teže), ki smo ji prilili trikrat toliko vode (1 liter brozge, 3 litre vode). Spomladi ali poleti pa spodnjo stran stranskih listov poškopimo z 2½ % raztopino žveplovo-apnene brozge.

Namesto žveplovo-apnene brozge lahko uporabljamo tudi „solbar“. Za zimsko pokončevanje pršic vzamemo 3%, za poletno pa 1 % raztopino solbarja.

Živnoreja in mlekarstvo.

Letna skupščina Zveze selekcijskih organizacij za sivo-pšenično govedo.

Ing. Franjo Kropivšek.

Zveza selekcijskih organizacij za sivo-pšenično govedo je imela v nedeljo, 19. maja t. l. dopoldne svojo letno skupščino v Celju. Skupščine se je udeležilo nad 50 delegatov včlanjenih društev, oziroma zadrug, 3 sreski veterinarji, 4 sreski kmetijski referenti ter novoizvoljena poslanca gg. Gajšek in dr. Dobovišek. Po poročilu, ki ga je za l. 1934. izdalo načelstvo, je bilo koncem l. 1934. v Zvezi 14 včlanjenih edinic s 429 člani. Po srezih odpade na Celje 2, Konjice 4, Laško 4, Šmarje 4. V rodovne knjige je bilo v okolišu Zveze vpisanih 674 krav. Vseletni zaključki preizkusne molže so podani za 85 % vse leto vpisanih krav. Povprečna mlečnost je bila 1951 litrov. Najboljša molznica je bila

krava Žička — št. A 3 Špitalič — s 4235 l (lastnik g. Fr. Possek, Loče), nato št. A 3 Jurklošter s 3658 l (lastnik g. Ivan Kozmus, Heniña) in tretja A 3 Konjice s 3619 l (lastnik g. arhidijakon Fr. Tovornik, Konjice). Zaključek triletna povprečnosti je podan za 135 krav. Splošna triletna (1932—34) povprečnost je 2059 l. Tudi v tem računu je najboljša krava Žička A 3 Špitalič s povprečnostjo 3787 l; druga je tudi že omenjena A 3 Konjice s 3229 l in tretja A 45 Št. Jurij s 3141 l (lastnik g. Martin Kroflič, Črnomica). Za pleme je bilo v l. 1934. določenih in zaznamovanih (teto-viranih) 55 bikcev in 207 telic.

Opomba uredništva: Radevolje objavimo prednje kratko poročilo o uspehih delovanja pri sivo-pšeničnem govedu v poslednjem letu. Poročilo kaže, da se doslednost selekcijskega dela pri tej zvezi počasi, a stalno izboljšuje. To je tem bolj razveseljivo, ker so ravno na področju te zveze ona zarišča, ki so prva v Dravski banovini že kmalu po svetovni vojni pričela z vodstvom rodovnika in izvajanjem preizkusne molže. Prosimo še g. tajnika zveze v Murski Soboti, da nam sestavi pregledno poročilo za svoj okoliš, ki je po številu edinic in živali največji.

Izdelovanje dobrega masla v domačnosti.

Franjo Pavlica.

Pri nas so v prodaji navadno 4 vrste masla, in sicer: čajno, mlekaršiško, kmečko in sirotkino maslo. Čajnega masla je v prometu prav malo. To maslo se namreč more izdelovati z vso natančnostjo s pomočjo posebnih strojev samo v dobro urejenih mlekarnah. Poleg dobre pasteurizirane smetane se potrebuje pri izdelovanju čajnega masla tudi čiste kulture za zorenje smetane. Mlekaršiško maslo se pa imenuje ono maslo, ki ga izdelujejo v velikem razne mlekarne. Kmečko maslo nazivamo maslo, pridobljeno v manjših količinah na posameznih kmetijah. Sirotkino maslo pa je maslo, pridobljeno iz sirotkine smetane, ki jo dobimo iz sirotke po izdelavi sira.

Najboljše in seveda tudi najdražje je torej čajno maslo. To maslo ni samo boljše po okusu in aromi, temveč je tudi njegova trajnost veliko daljša. Tako n. pr. ne sme vsebovati čajno maslo več kakor 16% vode in mora imeti najmanj 80% čiste tolsče.

Moj namen ni tukaj popisovati vrste masla in tudi ne poučevati, kako se maslo izdeluje v mlekarnah. To zna večina naših šolanih mlekarskih mojstrov, ki se vedno bolj izpopolnjujejo in dosegajo dobre izdelke, v kolikor jim pač dopuščajo razmere v še neurejenih mlekarnah. Na kratko hočem seznaniti le naše gospodinjke, kako bi izdelale tudi v domačnosti dobro maslo; saj vemo, da ni povsod mlekaršijskih zadrug, kamor bi oddajale mleko.

V naprej bodi povedano, da je izvor vsega, kar more dobro ali pa tudi slabo vplivati na izdelek masla, v mleku samem. Zato pa je potrebno da imamo na razpolago dobro, čisto mleko, iz katerega na pravičen način dobimo lahko tudi dobro smetano.

Pridobivanje smetane s posnemalnikom.

Mleko najbolje posnamemo takoj po molži, dokler je še toplo. Ker pa ni od ene molže vedno dovolj mleka in se za par litrov ne izplača posnemati, moramo počakati, da dobimo nekaj od druge molže. Mleko prve molže moramo shladiti in nato postaviti na primerno mesto, da se ne bi prikisalo. Ko smo dobili mleko druge molže, je treba vse skupaj zmešati, segreti vsaj na 35° C ter pravilno posneti. Po posnemanju smetano takoj shladimo po možnosti izpod 10° C. Ohlajena smetana se nekoliko zgosti. V primeru, da je smetane sedaj že dovolj za pinjenje, jo po par urah hlajenja ogrejemo na 16 do 20° C in pustimo pri tej toploti 10 do 15 ur. Toliko časa mora namreč smetana ostati pri navedeni toploti, da dozori, odnosno da se pravilno okisa. Če pa ni bilo od prvega posnemanja dovolj smetane, tako da medemo komaj enkrat ali dvakrat na teden, potem jo po vsakokratnem posnemanju ohladimo in dodamo v skupno posodo ter tako pustimo hladno do večera pred dnevom, ko nameravamo piniti. Šele toliko ur pred pinjenjem, kakor sem gori navedel, smetano ogrejemo in v tem času dobro premešamo, da se vsa enakomerno okisa. (Dalje prih.)

Živalske kužne bolezni v slikah.

Dr. Veble.

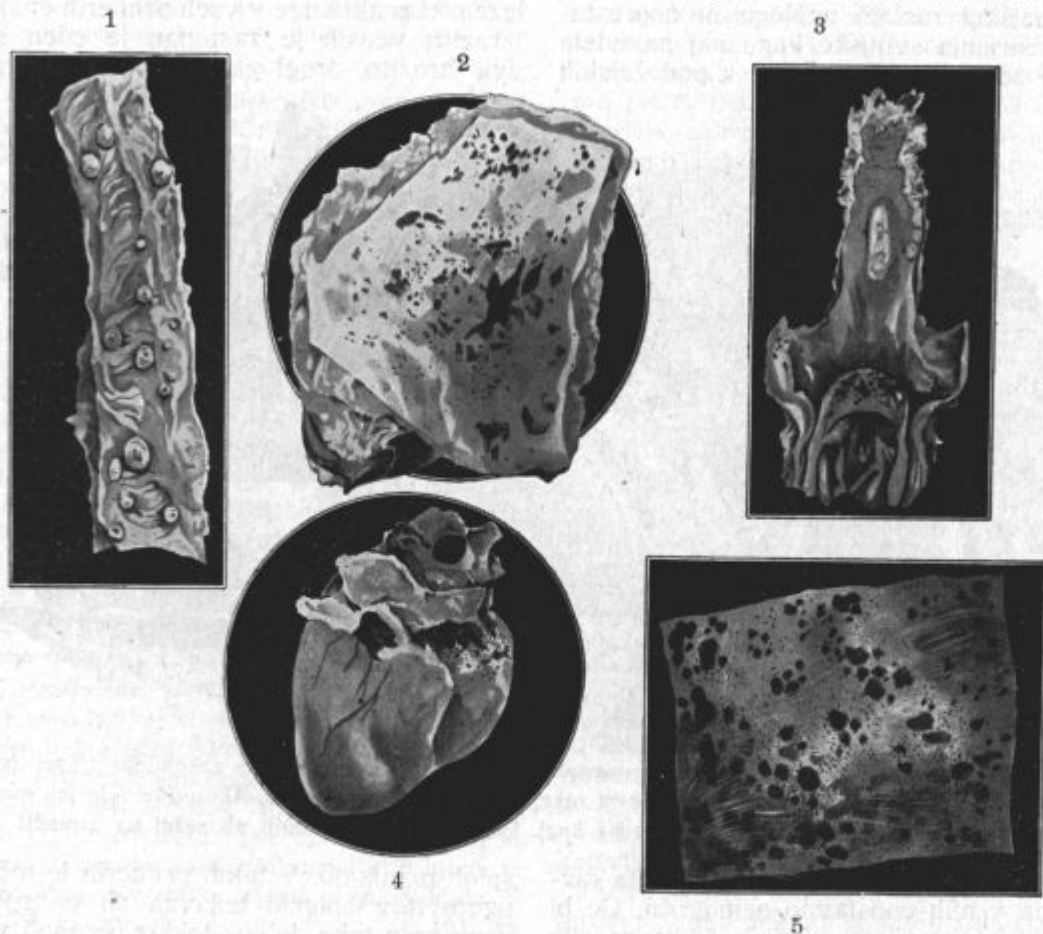
V 5. in 6. številu „Kmetovalca“ sem podal nakratko pregled nekaj konjskih navadnih ter nalezljivih bolezni. Smrkavost

in konjske garje sta bili tudi ponazorjeni po slikah.

Oni kmetovalci, ki so pred letom obiskali potujočo kmetijsko razstavo, so se teh slik gotovo spomnili. Bile so že takrat razstavljene v posebnem veterinarskem vagonu, v katerem so vzbujale pozornost ravno slike o živalskih kužnih boleznih, ki jih je izdelal po navodilih vse-

mrhoviščih, konjačijah ter nekaterih drugih veterinarskih ureditvah.

Te slike predočujejo res nazorno v glavnih potezah bistvo kužne bolezni, njen prenos ter zatiranje. Vsled tega so priznane ne le med narodom in strokovnjaki v naši državi, temveč so žele splošno pohvalo celo v mednarodnih strokovnjaških krogih, ki so zanje izvedeli. Za-

Slika 50. **Izpremembe pri svinjski kugi na raznih delih telesa.** 1. Gumbom podobne izbokline na debelem črevesu pri daljšem trajanju svinjske kuge. 2. Krvave pege izpod trebušnice. 3. Odmrlo tkivo na jeziku in krvavenje v goltancu. 4. Drobne krvavitve po zunanji ovojnici srca. 5. Krvave kraste in drobne krvavitve po koži.

učiliškega docenta dr. Ganselmayerja odlični zagrebški umetnik Maronović.

Prvotno je bilo izdelanih le nekaj takih slik o najglavnejših kužnih boleznih, kakor o slinavki in parkljevki, o vraničnem prisadu, tuberkulozi (sušici), perutninski koleri ter nekaterih drugih. Postopoma je pa savska sekcija jugoslov. veterinarskega združenja, ki je te slike založila, izdala še druge, o vseh važnih kužnih boleznih, o razkužbi po njih, o

nimivo je, da je izvedela celo daljnja Japonska za te slike po svojem odposlancu pri mednarodni komisiji za zatiranje živalskih kužnih boleznih v Parizu ter zaprosila, da ji naj slike dpošljejo.

Našega kmetovalca, ki stoji v živinorejski gospodarski panogi na visoki stopnji, bodo zanimale prav vse te slike. Zato jih hočem priobčevati po vrsti, kakor mi je znano, da bodo vzbujale kmetovo radovednost, zaradi več ali manj čestega pojava kužne bolezni, ki jo ponazorujejo.

Prva naj bo slika o svinjski kugi. Ta kužna bolezen je bila slovenskemu kmetovalcu pred desetletji še čisto nepoznana. V zadnjih letih se je pa z raznih vzrokov tako razpasla, da bo kmalu prednjačila pred rdečico, ki že polagoma izgublja oni strahotni pomen največje morilke naših prasičev, ker se jo da s sistematičnim cepljenjem tako uspešno zatirati. Med najglavnejšimi razlogi naglega in neprestanega širjenja svinjske kuge naj navedem slabe zdravstvene razmere v podeželskih

ter ostale iste skupine ponazorujejo razne krvavitve v obliki krvavih pikic, pegic in lis na trebušni mreni (potrebušnici), na srčni ovojni kožici, na grlni sluznici ter na zunanji koži. Značilno za te krvavitve je to, da se jih z vodo ne da izprati, ker so nastale iz mrežnih žilic v staničevju. Na koži so vrhu tega upodobljene še kraste. Dodati bi bilo še to, da niso vsi bolezenski znaki kuge v vseh primerih enako izraziti; včasih je zastopan le eden ali dva izrazito, drugi pa nejasno ali pa oni

Slika 51. Kako se širi svinjska kuga. Iz nevednosti nekateri posestniki ne zakopljejo trupel poginulih svinj, ampak jih mečejo v potoke in reke, na pašnike, travnike itd. Ako pridejo do teh mest zdrave svinje, se okužijo in poginejo na kugi. Poginule živali zakoplji ali sežgi na grmadi!

svinj, ki so krive, da je temeljita razkužba v njih enostavno nemogoča. Če bi hoteli tak starinski svinjak, ki je za silo skrpan iz lesnih odpadkov in dračja, pošteno razkužiti, bi ne preostalo drugega, kakor da se ga sežge, zemljo pod njim pa prekoplje.

Vrnimo se k slikam. Prva nam ponazuje skupino **bolezenskih znakov**, po katerih kugo spoznamo ter jo razločimo od rdečice, oz. nekaterih drugih svinjskih bolezni (ki pa dejansko ne pridejo v poštev). Najglavnejši in tudi najčestši so črnkasti ali sivkasti tvorci na sluznici debelega ali slepega črevesa. Ti tvorci so okrogli, razne velikosti ter molé nad površino črevesne sluznice v črevesno votlino in izgledajo kakor gumbi (boutoni), posejani po črevesni sluznici. Druga slika

sploh manjkajo. V takih primerih je točna ugotovitev bolezni težavna ali pa sploh nemogoča tako dolgo, dokler ne oboli več živali, od katerih pokaže gotovo ena ali druga jasno sliko bolezni.

(Konec prih.)

Razno.

Spomladanski plemenski sejmi so bili zaključeni dne 14. maja s sejmom, ki se je vršil ta dan v Kranju za ves okoliš gorenjske cikaste pasme, torej za vso Gorenjsko. Uspeh je bil v poučno-propagandnem pogledu odličen, saj so kmetovalci videli, da se za dobro blago še vedno najde kupec, ki rad plača visoko ceno. Vsi dobri biki so bili prodani po cenah med 1800 in 3400 dinarjev. Več kupcev pa je ostalo brez bika, ker ni bilo dovolj dobrega blaga. Od prignanih nad 30 bikov je bilo namreč več kakor polovica za

pleme nesposobnih in je ocenjevalna komisija morala ugotoviti, da Gorenjska glede kakovosti svoje živine še daleč zaostaja za drugimi okoliši. Upati pa je, da bodo ravno plemenski sejmi dali pobudo rejcem, da bodo posvečali malo več pažnje pravilni vzreji mladih plemenjakov. V splošnem se je izkazalo, da so imeli letošnji spomladanski plemenski sejmi nepričakovano velik vzgojni uspeh na naše živinorejce. Upam, da bomo videli uspehe že na jesenskih sejmih, kjer pričakujemo toliko dobrih bikov, da noben kucec ne bo odšel nezadovoljen.

Letne skupščine selekcijskih zvez smo imeli v preteklem mesecu v Celju dne 19. in v Murski Soboti dne 26. V prvem kraju so zborovali rejci sivopšeničnega goveda, v drugem pa rejci lisastega goveda. Kr. bansko upravo je na obeh zastopal živinorejski referent **ing. Wenko Boris**. Iz letnih poročil, ki sta jih prečitala tajnika, inženjerja **Kropivšek**, odnosno **Eiselt**, se je videlo, da sta obe zvezi v l. 1934. krepko napredovale. Saj sta vzgojile svoje člane že tako daleč, da izkazuje blizu 90% vseh krav veljavni zaključek vseletne preizkusne molže. Poleg tega se je delovanje pri obeh zvezah razširilo na nekaj novih edinic. V Celju so bile tudi nove volitve načelstva zveze, ker je prejšnjemu načelstvu potekla triletna poslovna doba. Ob tej priliki se je število odbornikov zmanjšalo in s tem bodoče delo olajšalo in vistomerilo z ostalimi zvezami v banovini. Prekmurska zveza pa je svoj sedež začasno prenesla v Mursko Soboto.

Premovanja in razstave. Že daljšo vrsto let prirejamo pri naših selekcijskih edinicah vsako tretje leto pregled in premovanje rodovniške živine. Prihodnjič objavimo spored teh prireditev v letošnjem letu. Prvič v letošnjem letu priredimo tudi večje razstave za cele pasemske okoliše, in sicer 18. avgusta za lisasto pasmo v Beltincih in 3. oktobra za ormoško cikasto pasmo v Ptuj. V l. 1936. in 1937. sledijo ostale zveze. V l. 1938. pa bo velika banovinska razstava v Ljubljani, kjer bo razstavljena živina iz vseh šestih pasemskih okolišev Dravske banovine in bodo tedaj tekmovali najboljši živinorejci iz vse banovine.

Kokošja razstava na Velesejmu. Agilno društvo „Živalica“ prireja že nekaj let razstavo malih živali na ljubljanskem velesejmu. Tudi na letošnjem pomladnem sejmu je bila prirejena mala a lepa razstava, ki je obsegala poleg kunccev in golobov, predvsem tudi perutnino, med katero je tako po številu kakor po vrednosti razstavljenih živali daleko prevladovala naša štajerka. Po kakovosti nadkriljujejo topot razstavljene živali vse, kar smo dosedaj imeli na štajerkah v Ljubljani razstavljeno. Prvič smo bili v prijetnem položaju, da smo mogli priznati odlično oceno, in sicer

staremu rejcu štajerke g. **ing. Felberju** iz **Slovenjgradca**. Živali so tako po obliki kakor po dokazanih gospodarskih vrlinah nadvse zadovoljile. Poleg njega je pa dosegla še cela vrsta rejcev prav dobro oceno in zasluži vse priznanje. So to sledeči naši pridni rejci: **Ranzinger** iz Gorij pri Bledu, **Kantare** iz Celja, **Paljk** iz Ljubljane in **Pišek** iz Celja. Obširnejše poročilo bo objavil list Živalica.

Gnojnične sesalke po znižani ceni je kr. banska uprava z odlokom g. bana dodelila vsem prošnikom. Vsega je naročenih 152 sesalk za skupno ceno 154.550 Din. Od tega odpade 74.753 Din na banovinsko subvencijo. Prošnjiki iz območja nekdanje mariborske oblasti prejmejo sesalke od mariborske tvrdke Ježek, oni iz ljubljanske oblasti pa od tvrdke Kremžar v Št. Vidu nad Ljubljano. Upoštevanj so vsi srezi razen Ljutomera in Radovljice, od koder ni bilo prošnikov. **Ing. B. W.**

Gozdarstvo.

Junij (rožnik).

Ing. V. Novak.

Kadar pride sveti Duh,
prinese poln žakelj muh.
Nar. pregovor.

Narava.

Noči so kratke, dnevi dolgi.
Visoko v gorah poganja ruše.

Rastlinje v gozdu je polno cvetja. Začetkom junija **cveto** velikolista lipa, zelena **jelša**, **robida**, resje in prekrasni sleč. **Domači koštanj** razcvete šele v drugi polovici meseca.

Plod dozoreva na **brestu**, **topolah**, nekaterih **brezah** in **vrbah** ter na črešnjih.

Ptiči znašajo neutrudljivo vsakovrsten mrčes svojim nikdar sitim mladičem.

Vzgajaj!

Kjer zraste bujna **trava** okoli posajenih drevesc in jih prerašča, moramo posajencem pomagati. Travo previdno porujemo ali požanjemo okoli mladih sadik, da jih ne ranimo.

Mlade nasade **čistimo** plevla. Robidovje, resje in drug gozdni plevel je sedaj v polni rasti. Ako ga izsekavamo koncem pomladi, mu vzamemo največ življenske sile. Toda gozdni plevel se ne da naenkrat zatreti. Treba ga je zopet in zopet čistiti. Najbolje se ubranimo **robidovja**, **resja** in **brinja**, če mu vzamemo sončno svetlobo in ga obsenčimo z gozd-

nim drevjem. V takih primerih bomo gojili **drevesa**, ki dajo mnogo **sence**.

* * *

Gozdno drevje delimo: 1. na drevesa, ki prenesejo in dajo **mnogo sence**. Najbolj senčna je **jelka** in **bukev**, nekoliko manj **smreka** in **gaber**. 2. Drugo drevje prenese manj sence in zahteva več svetlobe. Sem spadajo **brest**, **jelša**, **lipa**, **gladki bor** in **javor**. 3. Tretja vrsta drevja potrebuje za svoje uspevanje mnogo svetlobe (**macesen**, **robinija** (akacija), **breza**, **gozdni bor**, **hrast**, **vrba** **kostanj** in **jésen**.

Izkoristi!

Sekajo v goratih (planinskih) krajih. Posestniki malih gozdov naj **poletno sečnjo** čimprej dokončajo, da ne zanemarijo drugega nujnega dela v gospodarstvu.

V nekaterih krajih je sekanje poleti prepovedano.* Tudi v mariborskem in ptujskem srezu se v ravnini od 31. maja do 30. septembra ne sme sekati brez posebnega oblastvenega dovoljenja. Izvzeta pa je smreka, ki se jo lahko še seka junija in julija.

* * *

V naših planinskih krajih se je ponekod udomačila razvada, da **seka** na **golo** (**čisto**). To je spravilo že dokaj gospodarjev v pogubo in je uničilo mnogo lepih gozdov. Proti sekanju na čisto govore številni in tehtni pomisleki.

Slika 52. Na golo posekan gozd.

Preden poseko očistijo ostankov po sekanju, in preden jo nanovo pogozdó, preteče navadno par let. V naslednjih letih se razbohoti na poseki **plevel**, ki od-

* Glej članek „April“ v 5. številki letošnjega „Kmetovalca“.

vzema posajenim drevescem hrano v zemlji in jih duši, da ne morejo do zraka. Mnogo je truda s čiščenjem, preden se rešijo mlade sadike. **Prirastek** za več (dostikrat 10 do 20) let gre v izgubo. **Nalivi** izpirajo iz odprtih posek najboljšo zemljo, **sončna pripeka** pa razkraja in slabša gozdno prst. Mlade obsade je tudi težko braniti pred mrčesom in popašo. Tak, s težavo vzgojen gozd je treba pozneje čistiti in redčiti. **Veter** in **sneg** delata med enako starimi drevesi občutno škodo.

Pri sekanju na golo prodá gospodar les naenkrat. Denar ponavadi brzo porabi. Gospodar bo moral čakati sedaj dolga desetletja, da mu bo donašal ta gozd zopet kak dohodek. Prva leta po sekanju ima same izdatke: za čiščenje poseke, za pogozdovanje, za uničevanje plevela itd. Te izdatke posestnik toliko bolj občuti, ker mu od izkupička za les največkrat že ni nič več ostalo. Pa tudi, če ni v denarni stiski, imajo pri sekanju na golo vedno izgubo in stroške, ki bi jih ne imel, če bi sekal na drug način. Izgubo ima, ker izpade prirastek lesa za nekaj let in ker se tla poslabšajo. Stroške ima za pogozdovanje in čiščenje.

Zato se bomo sekanja na čisto ogibali povsod, kjer se le da. Če ne moremo sekati **prebiraje**, bomo uvedli **oplojno sečnjo** ali bomo sekali v **skupinah**. Pri zadnjem načinu seka na golo prav majhne ploskve, tako da padejo le posamezne skupine dreves, raztresene po vsem gozdu.

Kakor za posameznika ni koristno, če v enem letu izkoristi svoj gozd in potem desetletja nima zrelega lesa za sekanje, tako je tudi za splošnost škodljivo, če se gozdovi ne izkoriščajo enakomerno (**trajno**). V letu, ko se seka na golo, je sicer dovolj dohodkov in zaslužka, tem bolj pa se potem dolgo dobo pogreša rednih prejemkov in dela. Pri sekanju na golo pa se poveča tudi nevarnost **poplav**, **plazov** in nastajanje pustih **goličav** tam, kjer je bila prej rodovitna zemlja. Sekanje na čisto spravlja v opasnost tudi sosednje gozde, do katerih dobi **veter** prost dostop.

Škodljivost sekanja na golo upošteva tudi zakon o gozdih,* ki predpisuje, da se mora vsako sekanje na golo prijaviti oblastvu (sreskemu načelstvu).

* Zakon o gozdih, § 75.

Ščiti, varuj!

V juniju se močno razmnoži škodljivi mrčes in pravi narodni pregovor, da pri-
nese ta čas „poln žakelj muh (mrčesa)“.

Zato bomo postavljali nova **lovna drevesa** proti **lubadarju**, stara pa pozorno pregledovali in o pravem času odstranjevali.

Na mladih borovcih opazimo večkrat, da postajajo rjavo-rdečkasti. Napadel jih je mali borov **rilčkar**. Taka drevesca iz-
rujemo in sežigamo.

Gosenice in bube **smrekovega prelca** pridno uničujemo.

Če se pokaže v gozdu kake vrste mrčes v posebno velikem številu, smo dolžni to javiti najbližjemu gozdarskemu obla-
stvu (sreskemu načelstvu). To bo pre-
iskalo, če preti gozdovom kaka nevar-
nost in bo skrbelo za to, da gozdovi ne
bodo trpeli škode.

* * *

Ob suši je treba paziti, da ne nastanejo
v gozdu **požari**.

* * *

Pri večkratnem pregledovanju gozdov
bomo dostikrat naleteli v gozdu na ljudi,
ki neupravičeno grabijo travo in steljo.
Tudi v primeru, kjer škoda ni velika, mo-
ramo braniti svojo lastnino, da si kdo ne
pridobi pravic. S tem preprečimo večje
škode, ki mnogokrat nastanejo, če se ne
brigamo za malenkostne poškodbe.

Red.

Vsi nepozvani gostje, ki nabirajo ja-
gode, gobe, zdravilna zelišča, mravljinčna
jajčka ali kaj drugega, so za naš gozd
nadloga in tudi nevarnost. Četudi si pri
potikanju stranpotov ne prisvajajo važ-
nejših gozdnih pridelkov, škodijo vendar
s tem, da pomandraj mlada drevesca, da
trgajo brstiče in vršiče in da iz nepre-
vidnosti povzročajo požare.

Naprednejši gozdni gospodarji zahte-
vajo zato od vseh takih ljudi pismena **do-
volila za nabiranje**. Te listke daje posest-
nik dotičnega gozda brezplačno (ali proti
malenkostni priznalnini). Na ta način dobi
nadzor nad osebami, ki hodijo po njegovih
gozdih.

Pri nas, kjer je gozd večinoma raz-
kosan na mnogo malih parcel, ki so v po-
sesti raznih lastnikov, bi bilo najpriklad-
nejše, če bi dajala take listke občina v
sporazumu in imenu gozdnih lastnikov.

Skrben gospodar pregleda, če so gozd-
ne **meje** v redu. Posebno si bo sedaj ogle-
dal meje v oddaljenih in pozimi težko
dostopnih krajih, v globokih jarkih in
močvirnatih legah, koder se da to delo
opraviti samo ob suhem vremenu.

Pri košnji ob robu gozda je treba pa-
ziti na kosce, da ne prekoračijo meja.

Popravek. Pod sliko 38. na strani 138. letoš-
njega „Kmetovalca“ je bilo pomotoma natisnjeno
„črvojedivec“ namesto pravilno „črvojedina“.

Vprašanja in odgovori.

Opomba uredništva: Na vprašanja dajemo
načelne odgovore. Za napačne ali pomanjkljive
navedbe, jamčijo vprašalci sami.

Vprašanje 85. Pomotoma sem posekala dvoje
smrek, ki so bile sosedove, a sem mislila, da so
moje. Smreke sem razžagala, in ko jih še nisem
odpeljala iz gozda, sem izvedela, da so tuje. **Kak-
šno odškodnino lahko zahteva lastnik?** (J. V. v Ž.)

Odgovor: Ker niste imeli namena prisvojiti si
tuje gozdno drevo, obstoji vaša obveznost v prvi
vrsti v tem, da postavite vse v prejšnje stanje.
Smrek nazaj sicer ne morete postaviti, toda sta-
vite jih na razpolago pravemu lastniku. S tem bo
škoda v bistvu poravnana. Opravili ste zanj celo
delo, od katerega ima dobiček. Vaš sosed bo kako
večjo škodo, kot to, ki bi nastala brez vrnitve po-
sekanega lesa, težko dokazal in po našem mnenju
niste dolžni več dajati. Če bo le vztrajal pri od-
škodninski zahtevi, ste pa dolžni dati le ono raz-
liko v denarju, ki jo je imel les kot stoječ in ki
jo ima sedaj kot posekan, oziroma razliko med
nepoškodovanim in poškodovanim. Umestno bi
bilo, da se zedinite na izrek občinskih moči, ker
se za tako malenkost pravda nikomur ne izplača.
Niti Vam, niti nasprotniku, niti morebitnim za-
stopnikom. Če bi prisvojili namenoma tuje gozd-
no drevje, bi morali plačati dvo- do štirikratno
dejansko vrednost kot odškodnino, in sicer po sta-
rosti drevja ali važnosti (semensko). **Dr. G.**

Vprašanje 86. V l. 1932. in 1933. se je moja
mati zadolžila v konsumni zadrugi na živilih v
znesku 9038 Din. Med tem je zadruga prišla na
„kant“ in zahtevala od svojih dolžnikov, tako tudi
od moje matere, da poplačajo dolgove. Moja mati
je eno tretjino dolga poplačala, drugi dve tret-
jini pa je ostala dolžna. Sedaj pa zahteva po
svojem odvetniku tvrdka S., kateri je zadruga vse
svoje terjatve cedirala, da plača moja mati njej
znesek 12.294,50 Din, v katerem so zaračunane
12% obresti od prvotnega dolga. **Ali lahko dolg
izterja tvrdka S., ko je vendar mati dolžna za-**

drugi in ali sme zahtevati tvrdka S. 12% obresti? (M. K. v S.)

Odgovor: Na osnovi pravnoveljavne cesije, t. j. odstopa terjatev, je tvrdka S. upravičena od zadružnih dolžnikov izterjati dolgove. Ako ste tretjino dolga plačali zadrugi, **preden** je ona odstopila svoje terjatve tvrdki S., potem ste zavezani plačati tvrdki samo še ostali dve tretjini s pripadajočimi obrestmi. Ako ste pa tretjino dolga plačali zadrugi po **izvršeni cesiji** in je bila cesija na krajevno običajni način razglašena, odnosno je bila Vaša mati o njej obveščena, potem ste pač dolžni plačati tvrdki S. ves znesek, torej tudi ono tretjino, ki ste jo že izročili zadrugi, a pristojna Vam pravica, da zahtevate znesek od zadruge. — **Tvrdka S.** je upravičena zahtevati in izterjati obresti, ki ne smejo prekoračiti maksimalne izmere, to pa pod pogojem, da so bile v dotični izmeri dogovorjene. Ta izmera znaša sedaj od 1. februarja t. l. napram privatnim osebam, h katerim je prištevati tudi tvrdko S., 8%. V preteklih letih se je ta izmera pogosto izpreminjala, ker je bila odvisna od eskontne obrestne mere Narodne banke. Tako je znašala maksimalna obrestna mera za posojila od julija 1931. do februarja 1934. 12½%, od februarja do 16. julija 1934. 12% in od 16. julija 1934. do februarja 1935. 11½%. Kakor rečeno, je morala biti izmera te obrestne mere dogovorjena. Ker pa v Vašem primeru obrestna mera, kakor vse kaže, ni bila dogovorjena, sme tvrdka po našem mnenju zahtevati samo ono obrestno mero, ki ji pristojna po našem civilno-državljanskem pravu, to je 6%. **Š. S.**

Vprašanje 87. Nekateri denejo sod na pipo, oziroma ga nastavijo, da udarijo v sod napol odprto pipo, pilko pa pred tem odmašijo; večina naših vinogradnikov in gostilničarjev pa opravi to delo tako, da pilko v sod prej močno zabijejo. Kateri način je najboljši? **Kako pravilno nastavim sod vina ali jabolčnika in kakšne pipe naj uporabljam?** (Z. Š. v M.)

Odgovor: Preden sod nastavimo, okolje čepa in pilke dobro očistimo. Če je namesto lesenega čepa čep iz plutovine (zamašek), n. pr. v sodih, v katerih hranimo buteljsko vino, zamašek prej nekoliko izrežemo, da na ta način najbolje odstranimo vso nesnago, odnosno morebitno plesnobo. Pipo nekoliko odpremo, da v njej nahajajoči se zrak pri tem, ko zabijamo pipo v čepno luknjo, lahko uide pri pipi, drugače udari zrak nazaj v sod in vino premeša z drožmi in ga skali. Tudi pilko (veho) soda moramo z istega vzroka poprej odmašiti. Nastavljanje samo se mora izvršiti hitro, za kar treba posebne spretnosti. Leseni čep zrahljamo s previdnimi udarci in v hipu, ko je čep, ki ga držimo z levo roko, zrahljan in odstranjen, tedaj z največjo hitrostjo vrinemo na pol odprto

pipo in jo previdno pribijemo v čepno luknjo, da steče čim manj vina v podstavljeno banjo ali škaif. Ker se pri nastavljanju soda vino vedno nekoliko vznemiri, nastavimo sod vsaj 12—24 ur prej, preden mislimo vino pretakati v buteljke. Če je vino „na pipi“, uporabljamo vedno le lesene pipe, ki so največkrat iz slive ali iz akacije. Medene pipe ne smejo biti dalje časa v dotiki z vinom, sicer se prevlečejo z zelenim volkom (Grünspann), ki je hud strup; medene pipe se uporabljajo le za kratkotrajno pretakanje vina. Pipe iz medu pritrjamo vedno le z lesenim batom (keček), da med ne počli, odnosno se pipa ne poškoduje. **Fr. V.**

Vprašanje 88. S čim naj odpravim uši pri svinjah? (I. R. v P.)

Odgovor: Najboljše sredstvo proti ušem pri prasičih je siva mast živega srebra. Za odraslega (velikega) prasiča vzamemo te masti v velikosti oreha, jo razmazemo na trdo krtačo ter s to krtačo namažemo telo. Po 1 tednu postopek ponovimo. Za prasičke množino masti primerno zmanjšamo (velikost lešnika). Z mazanjem združimo razkužbo svinjakov s sveže napravljenim apnenim beležem, ki mu pridenemo nekaj kapljic kaporita. Namesto sive masti se uporablja tudi tobakov izvleček v primerni raztopini ali pa petrolej. S tem je treba seveda ravnati previdno, ker so za čisti petrolej praseta s fino kožo občutljiva in moramo paziti, da jih ne ožgemo. **Dr. V.**

Družbene zadeve in razno.

† **Ivan Ravnikar**, veletrgovec v Celju je po težki operaciji umrl 19. maja t. l. v 62. letu starosti. Kmetijska družba se ga spominja kot svojega dolgoletnega člana (od l. 1919.), ki se je izredno zanimal tudi za kmetijsko gospodarstvo. Naj počiva v miru!

† **Ivan Vehovec** iz Žužemberka, posestnik, bivši poslanec, župan, dolgoletni cestni odbornik in 45 let član Kmetijske družbe ter naročnik „Kmetovalca“, je 22. maja t. l. preminul. Pokojni je storil mnogo dobrega v svojem okraju, zlasti za Suho Krajino, ta najrevnejši del naše banovine. Udeleževal se je mnogo na gospodarskem polju ter je užival velik ugled med ljudstvom. Ohranili ga bomo v najlepšem spominu. Pokoj njegovi duši!

VABILA

k letnim zborom podružnic Kmetijske družbe v Ljubljani, r. z. z o. z.

Spored:

1. Čitanje pravilnika, zlasti § 2., 3., 6., 7., 8., 9. in 10.

2. Slučajnosti.

V nedeljo, 23. junija 1935.:

Horjul, ob ¼8. uri v šoli; **Mokronog**, ob 15. uri pri članu g. B. Zajcu na postaji Bistrica-Mo-

kronog; **Petrovče**, ob ½10. uri v osnovni šoli v Petrovčah; **Podčetrtnek**, ob 15. uri v šoli; **Velike Lašče**, po sv. maši v stari šoli; **Vače**, po prvi sv. maši v šoli;

na praznik, 29. junija 1935.:

Maribor, ob 10. uri na vinarski in sadjarski šoli.

Na banovinski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru prične novo šolsko leto dne 16. septembra t. l. Šola je dvoletna ter ima internat za 60 gojencev in 58 ha veliko posestvo z vsemi kmetijskimi panogami in potrebnimi gospodarskimi objekti. Za sprejem je potrebna starost najmanj 16 let ter z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Kmečki sinovi, ki ostanejo po končani kmetijski šoli doma, imajo pri sprejemu prednost. Sprejme se tudi nekaj eksternistov, ki stanujejo izven zavoda. Mesečna vzdrževalnina se določi po premoženjskih razmerah prosilcev ter znaša od 25 do največ 300 Din. Prošnje za sprejem (kolek 5 Din) je poslati ravnateljstvu najkasneje do 15. julija t. l. ter priložiti: krstni list; domovnico; odpustnico, odnosno zadnje šolsko spričevalo; spričevalo o npravnosti pri onih prosilcih, ki ne vstopijo v zavod neposredno iz kake druge šole; obvezno izjavo staršev, odnosno varuha, da bodo krili stroške šolanja. Pridni sinovi manj premožnih posestnikov, ki reflektirajo na znižanje mesečne vzdrževalnine in žele banovinsko stipendijo ali stipendijo sreskega kmet. odbora, morajo priložiti tudi premoženjski izkaz z uradno navedbo višine zemljiškega davka ter gospodarskega stanja staršev, odnosno varuha. Taki prosilci naj zaprosijo istočasno za odgovarjajočo stipendijo pri svojem sreskem kmetijskem odboru. Podrobnejša pojasnila daje na željo ravnateljstvo.

Banovinska kmetijska šola Sv. Jurij pri Celju začne novo šolsko leto 1935/36., ki traja 11½ meseca, 15. septembra. Prošnje za sprejem, naslovljene na upravo šole, naj se pošljejo do 1. avgusta. Prošnji, ki naj bo kolekovana s 5 Din, se priloži: domovnico, krstni list, npravnstveno in zadnje šolsko spričevalo in obvezo staršev (kolek 2 Din), da bodo krili stroške šolanja, v kolikor odpadejo nanje. Vsi, ki žele banovinsko podporo, naj prilože ali „Uverjenje“ davčne uprave o višini davkov in posestva, ali pa v prošnji navedejo sami velikost posestva in višino davkov ter to predsednik občine potrdi, oziroma prošnjo priporoči. Oni, ki žele tudi podporo sreskega kmetijskega odbora, naj se osebno ali pismeno obrnejo s prošnjo nanj. Oskrbovalnina znaša mesečno

300 Din ter bo prispevala kraljevska banska uprava po gospodarskem stanju staršev za vsakega gojenca povprečno polovico. Sprejemalo se bo v prvi vrsti kmetijske sinove, za katere se predvideva, da bodo ostali na kmetijah kot bodoči gospodarji, zato more kraljevska banska uprava in sreski kmetijski odbor zahtevati od onih, ki vstopijo potem v službe, povrnitev dobljenih podpor. Prosilci morajo biti telesno in duševno zdravi, dovolj razviti in nad 16 let stari ter imeti veselje do kmetijskega študija in dela. — Naprošajo se bivši absolventi, gg. učitelji in gg. duhovniki ter vse organizacije, da sodelujejo, da gredo od povsod najboljše kmečki fantje v šolo.

Na banovinski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu se prične novo šolsko leto vseletne šole 15. septembra 1935. Sprejme se 30 učencev. Vsi učenci stanujejo v zavodu (internatu), kjer imajo vso oskrbo. Sprejmejo se pridni, dovolj nadarjeni sinovi kmečkih staršev, ki bodo ostali po končanem šolanju na kmetiji. Lastnorčno pisane prošnje, kolekovane s 5 Din, je poslati ravnateljstvu banovinske kmet. šole na Grmu pri Novem mestu najpozneje do 1. avgusta 1935. Prošnji je priložiti: krstni list, domovnico, zadnje šolsko spričevalo, spričevalo o npravnosti pri onih prosilcih, ki ne stopijo v zavod neposredno iz kake druge šole, izjavo staršev, odnosno varuha (kolek 2 Din), s katero se zavežejo plačati stroške šolanja, obvezno izjavo staršev ali varuha (kolek 2 Din), ki reflektirajo na banovinsko ali kako drugo štipendijo iz javnih sredstev, da bo njih sin ali varovanec ostal pozneje na domači kmetiji, v nasprotnem primeru pa da povrnejo zavodu prejeta podporo iz javnih sredstev. Navedi je tudi točen naslov in zadnjo pošto. Starost najmanj 16 let in z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Oskrbnina znaša od 25 do 300 Din po premoženjskih razmerah prosilca in se plačuje mesečno naprej. Prosilci za banovinsko znižano mesto morajo priložiti davčno ali občinsko potrdilo o velikosti posestva in višini letnih davkov z navedbo družinskih in gospodarskih razmer. Taki prosilci naj zaprosijo za podporo še pristojni sreski kmetijski odbor ter naj priložijo prošnji za sprejem v kmetijsko šolo izkazilo o višini prispevka kmetijskega odbora. Pri vstopu v šolo napravijo učenci kratek sprejemni izpit iz slovenščine in računstva, katerega so oproščeni učenci, absolventi dveh ali več razredov meščanske šole ali kake nižje srednje šole. Hkrati se preišče njih zdravstveno stanje po šolskem zdravniku.

VNOVČEVALEC

15. junija 1935.

Vnovčujmo zdravilna zelišča!

Kmetijska družba v Ljubljani, svesta si svoje dolžnosti lajšati težko stanje našega kmetijstva in sploh našega podeželskega prebivalstva, je razširila svojo akcijo tekoče leto za vnovčevanje zdravilnih zelišč.

Zdravilna, aromatična in razna industrijska zelišča se pri nas vse premalo upoštevajo, čeprav nudijo zlasti malemu kmetovalcu in delavcu preko vsega leta ob lahkem delu važen vir dohodkov.

Nekatere vrste zdravilnih zelišč so zelo strupena in kot taka škodljiva zdravju ljudem in živali. Druga skupina zdravilnih je dostikrat zelo nadležen plevel, kateri pokvari druge kmetijske pridelke. Tretja skupina raznih zdravilnih zelišč, ki vsako leto izkoriščajo našo rodovitno zemljo, propadejo zanemarljiva brez haska za človeške koristi. Z nabiranjem zdravilnih zelišč očistimo kmetijske rastline škodljivcev in zajedalcev na polju, travnikih, gozdih in pašnikih. Nabiranje raznih zdravilnih zelišč ni težko delo, potrebno je samo nekoliko pazljivosti.

Naša domovina ima najrazličnejše lege, podnebne in talne razmere ter zelišča, ki jih lahko izvažamo v velikem številu in v večjih količinah.

Svetovni trg zahteva samo prvovrstno, lepo in čisto blago. Ako naj zalagamo velike svetovne trgovnice za zdravila, moramo pripraviti zdravilna zelišča s strogo natančnostjo. Le z izvozom najboljšega blaga si moremo zagotoviti stalen zaslužek. Na drugi strani pa zopet preprečimo dotok razlih zelišč, čajev in industrijskih surovin iz tujine, za katere izdamo letno več sto milijonov našega denarja in dopuščamo, da naša zelišča neizkoriščena propadajo.

Da bomo dosegli kolikor mogoče zadovoljive uspehe, podajamo v glavnem nekaj navodil o pravilnem in pravočasnem nabiranju, pripravljanju in sušenju ter shranjevanju zdravilnih zelišč.

Zdravilna zelišča nabiramo vedno v lepem in suhem vremenu, ko je jutranja rosa že izginila in so zelišča že popolnoma suha. Pri nabiranju pazimo, da se ne pomešajo ena zelišča ali semena z drugimi. Nabirajmo cela zelišča meseca junija in julija, večinoma pred cvetenjem ali v najlepšem cvetju. Pri visokostebelnih rastlinah nabirajmo samo gornje dele brez debelih stebel. Takoj, ko so nabrana, jih razprostrimo na redko v kakem suhem in zračnem prostoru v senci, da se osuše. Na soncu se ne smejo sušiti. Zelišča, ki smo jih nabrali v vlažnem vremenu, dobijo pri

sušenju črne proge ali postanejo plesniva in tako neuporabljiva. Z zdravilnimi zelišči moramo ravnati lepo in čisto te jih sušiti v čistem prostoru, tako da se res morejo uporabljati v zdravilstvu. Ni vseeno in tudi ne zadostno, ako zdravilna zelišča nabereмо in samo posušimo, kakor to napočno delajo nekateri malomarni in površni nabiranci. Nabrana zelišča ne smemo pustiti dalj časa skupaj in jih tlačiti v vreče, ker bi se vžgala in pri sušenju počrnela. Na prostem sušena zelišča je vsak večer prenesti v zaprte prostore. Megla ali rosa zelišču silno škoduje. Takoj, ko smo zelišča nabrali, jih moramo popolnoma posušiti.

Liste nabiramo od meseca aprila do meseca avgusta, preden zelišče cvete ali pa ko cvete. Nabirajmo samo zdrava in sveža, nikakor pa ne vela ali bolna zelišča. Sušiti ne smemo umazanega listja in ga moramo posušiti v kolikor mogoče naravnem razprostrtem stanju. Vsako listje nabiramo večinoma brez pecljev, ker utegnejo pokvariti še suho listje; list je namreč prej suh, kakor pa pecelj.

Cvetje nabiramo, ko je dovolj razvito. S cvetjem moramo silno oprezno ravnati ter sušiti zelo na redko razprostrto na platno ali papirju, ne smemo ga preveč mešati in tudi ne tlačiti, ker bi se ga vsled tega lahko lotila plesnoba. Cvetje, nabrano v suhem, se lahko suši tudi na soncu, pri tem pa moramo paziti, da se ne menja temperatura. Ako se preko dneva ni dovoljno posušilo, ga shranimo zvečer v suhem in toplem podstrešnem prostoru in drugi dan po rosi zopet razprostrimo na soncu. Pri sušenju cvetja glejmo na to, da obdrži svojo naravno svežo barvo. Cvetje nabiramo brez pecljev in čaš; nekatero tudi s čašami.

Skorjo nabiramo v času, ko je zelišče v soku, in sicer večinoma spomladi, le nekatere v jeseni. Stebelca lepo oluščimo na primerno dolge kose in razprostrta posušimo na soncu ali v podstrešnem zračnem prostoru.

Korenine nabiramo v začetku spomladi ali pozno jeseni. Pazljivo izkopane korenine operemo v čisti vodi, nato jih razrežemo na 8—10 cm velike kose; debelejšje tudi razpolovimo po dolžini, lepo in na redko razprostrimo na platno ali jutovino, oziroma na lesu, ter jih sušimo na močnem soncu. Med sušenjem jih moramo večkrat premešati. Korenine so popolnoma suhe šele tedaj, ko se drobe, ako jih prelomimo. Sušimo jih lahko tudi tako, kakor sadje, vendar moramo paziti, da

ni nad 60° C toplote, ker bi se s tem pokvarile in tako postale neuporabne. Korenine hranimo na zračnem in suhem prostoru. Od korenin nabirajmo zdrave, nerazjedene, mesnate žile, brez malih lasastih koreninic.

Semena, zrna in plodove nabiramo v jeseni, tik pred dozoritvijo. Mošničke s semenom raztresemo na platno ali papir ter sušimo na močnem soncu ali pa tudi na navadni kmečki peči. Med časom sušenja seme dozoreva. Ko je sad, oziroma mošniček posušen, seme prečistimo. Ako ni seme še prav suho, moramo istega popolnoma posušiti. Vsa druga semena, zrna, oziroma plodove, o katerih ni posebno navedeno, nabiramo brez pecljev in popolnoma posušimo. Nabirati in sušiti moramo pazljivo na čistem in zračnem prostoru, nekako tako, kakor pripravljamo druga domača kmetjska semena, ki jih uporabljamo za setev.

Cesarke nabiramo v jeseni, ko dozori. Paziti moramo, da ne nabiramo odprtih storžev. Nabirajmo le zdrave, polne semena, nerazjedene, lepe, ravne in dolge storže. Nezdravih storžev okuženih dreves ali črvivih ne smemo nabirati. Sušimo jih na čistem in suhem prostoru.

Strupena zelišča moramo vedno strogo ločiti od nestrupenih. Ko se suše ali pa pri pakiranju pazimo, da ne pridejo v dotiko strupene rastline z nestrupenimi, ker v tem primeru izgubijo svojo prodajno vrednost. Otroke kakor tudi odrasle, je treba posebno opozarjati na to, da v času trganja ne jedo in tudi ne smejo priti z rokami v dotiko z očmi. Priporočamo, da roke vedno po končanem trganju umijejo. Pri strupenih zeliščih posvečajmo posebno pazljivost od pričetka nabiranja do odpremljenja, ker lahko postanejo nevarne ljudem in živini.

Ako nabiramo gornje dele zelišč, ne smemo zaradi tega izkopati in voziti domov celo rastlino, razen pri zeliščih, ki so nadležni in škodljivi plevel med ostalimi kmetijskimi rastlinami. Zelišča, ki rasejo v gozdu, na pašnikih in planinah, nabiramo tako, da se morejo razmnoževati tudi v prihodnjih letih. Stara in razjedena zelišča pustimo, da razpadejo in se tako razmnožijo, mlada razvijajoča se zelišča pa pustimo, da se razvijejo.

V tem letu bo Kmet. družba nakupovala predvsem sledeča zelišča:

Arnika cvet: cvetne glavice, ognjeno rdeče barve, zdrave in suhe.

Arnika korenine: očiščene, oprane, nerazrezane, suhe.

Arnika list: zdrav, svetlo zelene barve, brez smeti, suh.

Kamelice cvet: cvetne glavice, lepo ostrižene, rumene barve, čiste.

Plavica cvet: samo plav, neobledel cvetni list, brez čaš, čist in suh.

Divilj mak: samo rdeč cvetni list, nezmečkan in hitro sušen.

Bezeg cvet: brez pecljev, hitro osušen, lepe svetlorumene barve.

Št. Janžove rože: steblo lepe zelene barve, ogn. rumeni cveti, vrh. 30 cm.

Vratič: gornji del rastline z rumenim cvetom, pazlj. osušen.

Materna dušica: rastlina s cvetom, lepo sušena, nezdroljena.

Ringelc: sami cvetni rumeni listki, ogn. rumene barve, čisti.

Slezenovec: cvet brez čaše, lepo suh z modrikasto barvo.

Slezenovec: list brez pecljev, suh, v lepi naravni barvi.

Rdeči babji prstanec: mlado listje brez pecljev, lepo, pazljivo sušeno.

Črni trn: zrele jagode, posušene kakor slive.

Smrdljivi bezeg: koren, skopan v jeseni, očiščen, prerezan in posušen.

Kumna: zrela, lepo očiščena in popolnoma suha.

Rženi rožički: črni rožiček, očiščen, posušen.

Češnjevi peclji: očiščeni, lepo zeleno posušeni, brez lesa.

Melisa: lepo, zdravo in razvito listje, sušeno v zeleni barvi.

Poprena meta: samo listje, brez pecljev, sušena v naravni barvi.

Konjska meta: sam list, brez pecljev, osušen, nezdroljen, lepe barve.

Suličasti trpotec: zdravo zeleno listje, brez pecljev, suh.

Preobjeda: mladi mesnati gomolj brez tankih korenin, dovoljno suh.

Volčin lubje: lub, oluščeno po dolgem, vezan v snopke po 5 kg.

Šetrajka: list in vršički s polnim cvetom, naravno suh.

Orehove lupine: na polovico oluščene, hitro sušene, zelene barve.

Repinec: koren nerazlomljen, nerazjeden popolnoma suh.

Gladeš koren: lepo opran, čist in dovoljno suh.

Praprotni mehka: koren, očiščen in opran, popolnoma suh.

Španska muha: modrikasto zlato-zelene barve, umorjene brez močenja.

Polaj: cela rastlina v lepi zeleni barvi, naravno suha.

Preslica njivska: cela rastlina brez črnega peclja, nerazlomljena, suha.

Kopriva list: samo listje brez pecljev in cveta, sušena, zelene barve.

Volčja češnja list: list brez pecljev, lepe zelene barve, nepomešan, suh.

Volčja češnja koren: lepo očiščen, na polovico razrezan, lepo bel in suh.

Slez list: brez pecljev, lepo pazljivo sušen, nezdroljen.

Slez koren: mesnati deli korenine, lepo oprani in suhi.

Taužent rože: cela rastlina s cvetom, dolga 20 cm, zelena, cvet rdeč.

Lapuh list: lepo, celo, zeleno, spodaj bečkasto-dlakovo listje.

Pljučnica list: samo lepo, zdravo listje, z belimi lisami, posušeno.

Robida list: lepi zdravi listi, brez pecljev in lesa, suhi, zeleni.

Malina list: lepi zdravi listi, brez pecljev in lesa, zeleni.

Tršlika lubje: zdravo od srednje debelih vej, v zvitkih 30 cm.

Česminovo lubje: od korenin, lepo oluščeno, čisto, brez smeti in zemlje, suho.

Česminovo lubje: od palc lepo, oluščeno, nedrobljeno, suho.

Hrastovo lubje: od mladega hrasta, oluščeno, v zvitkih, suho.

Česminove jagode: zrele čiste, brez pecljev, lepo osušene.

Borovnice: čiste jagode, brez listov, zrele, pazljivo posušene.

Podlesek seme: popolnoma zrelo, suho, čisto, brez smeti.

Planinski mah: lep, svetle barve, brez smeti, popolnoma suh.

Pljučni mah: lep, rumen, čist, brez smeti in suh.

Hrastov mah: lepe svetle barve, čist, popolnoma suh.

Podlesek koren: očiščen, opran, razrezan na ploščice, debele 3 mm, posušen.

Encijan koren: lepe močne, mesnate žile, dovoljno suh in ne droban.

Omelje: lepo, suho, brez debelih pecljev, v zeleni barvi, suho.

Cikorija: koren čist, brez malih korenin, popolnoma suh.

Baldrijan koren: korenine, brez lesa, lepo oprane in posušene.

Mravljinčna jajčka: lepa, čista in popolnoma suha, brez smeti.

Regrat koren: lepo čist in posušen, nerazrezan, brez pecljev.

Sladke korenine: lepo očiščene, brez malih žilic, suhe, v sredi zelene.

Oman koren: lep, očiščen, podolgoma razrezan in suh.

Čemerika koren: očiščen, brez stekla, popolnoma suh.

Volčja češnja jagode: zrele s semenom, brez pecljev, posušene.

Gozdni koren: lep in nerazjeden, razpolovljen in posušen.

Zobnik: liste brez pecljev, posušene, svetlozelene barve.

Milnica koren: lep, očiščen koren, popolnoma posušen.

Jeternik list: lepe, zdrave, cele liste, brez pecljev, suhe.

V malih količinah se bodo prevzemale tudi druge vrste zdravilnih zelišč.

Vse blago mora biti letošnje bře skrbno pripravljeno, za prodajo glasom naših posebnih navodil. Blago se mora hraniti na čistem, suhem in zdravem mestu.

Kupovali bomo tudi smrekove storže, belj bor, storže, hrastovo in smrekovo skorjo, koren črnega teloha, kolmež koren, trobentice koren, suhe maline, brinovo olje, lisičjak prah, svinjska dušica list in seme; akacije cvet, belo in črno lipo i. t. d.

Prevzema se le lepo, čisto, popolnoma suho, prvovrstno blago.

Slabega blaga se ne prevzema niti po nižji ceni.

Tržne cene 12. VI. 1935.

Žitni in drugi pridelki.	Ljubljana		Maribor		Cene v dinarjih, teža v kg	Ljubljana		Maribor	
	od	do	od	do		od	do	od	do
Pšenica	1.95	—	1.40	2.50	5-9 ted. stari, kom.	85	—	50	90
rž	1.75	—	1.40	2	3-4 mesecev "	140	150	150	—
ječmen	1.90	—	1.40	2	5-7 "	—	—	200	250
oves	1.45	—	1.20	2	debeli prasiči, živi	—	—	4	5.50
proso	1.80	1.75	1.20	3.50	" " zaklani	—	—	7	10
koruza (nova)	—	1.20	1.25	2					
ajda	1.40	—	0.90	2					
fižol, ribničan	1.95	—	—	—					
fižol prepelčar (koks)	—	2.20	1.50	2.50	Perutnina in jajca.	14	—	14	—
krompir (pozni)	—	1.50	0.50	1.75	Pisčanci, zaklani	15	20	20	30
laneno seme	5	4	8	—	kokoši, žive (kom.)	—	—	—	—
konoplja	5	—	6	—	pujadi, zaklani	—	—	25	45
čebula	4	5	4	5	purani, komad	14	—	—	—
česenj	—	14	8	10	gosi, (zaklane)	20	—	15	25
					race, (kom.)	0.90	1	0.80	1
					jajca la, par	—	—	—	—
					jaja, konservir. par	—	—	—	—
Seno in slama.									
Seno sladko	0.50	0.55	—	0.52	Mleko, maslo, sir in med.				
" kislo	—	0.45	0.50	—	Mleko (l)	2	2.25	1.50	1.75
slama pšenič.	0.45	0.50	—	0.26	smetana sladka (l)	—	—	16	20
detelja	—	—	—	—	24	32	24	32	—
					surovo maslo	20	22	20	24
Goveja živina.					polementalski sir	20	24	—	25
Voli I. žive teže	3.50	4	2.75	3.75	sirček domači	5	6	4	6
" II. " "	2.75	3.50	2	2.25	med (ajdov)	14	15	—	16
" plem. " "	2	2.75	2	3	med (cvetlični)	16	18	—	20
krave, debele	—	—	—	—					
krave, žive teže	2	3.50	2.50	3.50	Kurivo.				
krave klobasa	—	—	—	—	Trda drva, m ³	—	110	90	100
rice žive teže	1.50	2	1.25	1.50	mehka drva, m ³	—	75	60	80
teleta	4.50	5.50	3	4					
" mrtve "	—	—	—	—	Sadje.	12	15	6	8
					Jabolka	—	—	—	—
					hruške	6	7	7	11
					česplje, suhe	—	8	7	8
					orehi celi	—	—	—	—
					brezke	7	12	10	18
					črešnje	20	22	22	24
					orehi luščeni	—	—	—	—

Nova nahrbtna trtna in drevesna škropilnica

„Jubila 2“ Model 1934

z lijakastim gornjim delom

in prevozna škropilnica na visoki pritisk

„Vindex“

medeninast kotel ca. 75 l
15–20 atmos. pritiska, za
regulirati do 10 m višine

so najbolj zmožne škropilnice na svetu

V zalogi pri:

Kmetijski družbi v Ljubljani

in njenih skladiščih

Žvepleno apnena brozga. Sadjarji!

Škropite sadno drevje sedaj poleti z žvepleno apneno brozgo proti raznim živalskim škodljivcem in glivičnim boleznim, ki uničujejo sadje. Za poletno škropljenje je vzeti 1 liter brozge na 30 do 40 litrov vode. Ker je škropljenje nujno izvesti, sem znižal ceno **za 20 odstotkov.**

Zahtevajte cenik in navodila od:

Anton Jurca, naslednik

Milko Senčar, Ptuj

Tovarna žvepljenih izdelkov.

Vsak napreden kmetovalec mora vedeti, da je

FOSFATNA ŽLINDRA

najcenejše fosforno gnojilo.

Gnojenje brez fosforja nima pravega uspeha, ker je fosforna kislina poleg kalija in dušika **najvažnejše hranivo za vse rastline.** Naši domači zemlji že od narave primanjkuje fosforja, zato ga moramo zemlji dodajati v obliki fosfornih gnojil. Kot napredni in štedljivi kmetovalci bomo naši po fosforju gladni zemlji dajali najcenejše fosforno gnojilo in sicer

Fosfatno žlindro, ki jo proizvaja iz domačih sirovin

Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku d. d. in njena podružnica Celje.

V zalogi je vedno pri **Kmetijski družbi v Ljubljani** in pri njenih skladiščih v Mariboru, Celju, Novem mestu, Murski Soboti, Konjicah in Ptuj.

Ali se hočete

REVMATIZMA, PROTINA

iznebiti

Natezanje in bodeње po udih in sklepih, zatečeni udje, sključenje rok in nog, natezanje, trganje in bodeње po raznih delih telesa, seveda tudi slabost oči so pogosto posledice revmatizma in protina, ki se morajo odstraniti, sicer bolezni še bolj napredujejo.

NUDIM VAM

zdravilno, sečno kislino raztvarjajoče, presnavljanje in izločevanje pospešujoče

DOMAČE PITNO ZDRAVLJENJE

ki se na umeten način popolnoma prirodno sestavlja iz blagodejnega zdravilnega vrelca, ki ga je dobrotljiva mati priroda poklonila bolnim ljudem.

Pišite mi takoj pa dobite od mojih po vseh deželah obstoječih skladišč popolnoma

brezplačno in poštne prosto

poučno razpravo. Sami se boste nato prepričali o neškodljivosti tega sredstva in njegovem hitrem delovanju.

Poštna nabiralnica: **ERNST PASTERNAK, BERLIN S. O., Michaelkirchplatz 13. Abt. H. 312.**

KREDITNI ZAVOD ZA TRGOVINO IN INDUSTRIJO

LJUBLJANA, Prešernova ulica šte. 50
(v lastnem posloppju)

Telefon: 3781 — 3782 — 3783 3784 — 3785.

Brzjavni naslov: Kredit Ljubljana.

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predjumi in kred ti vsake vrste, eskompt in inkaso menic in kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo. Safe-deposits itd.

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lan. tropine

ter vse v to str ko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi, najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MEDIĆ-ZANKL

tovarne olja, lakov in barv

družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIĆ

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Krize bo konec,

ko bodo domači denarni zavodi mogli zopet
dajati

nova posojila iz novih vlog

Zaupajte Vaš denar

Mestni hranilnici ljubljski

ki izplačuje nove vloge, vložene po l. 1933
neomejeno ter jih obrestuje po 4-5 %

Vloge nad Din 400.000.000
Rezerve Din 14.600.000

Denar naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

V LJUBLJANI, TAVČARJEVA (SODNA) ULICA 1

Vloge na knjižice in tekoči račun sprejema proti najugodnejšemu obrestovanju — večje stalne vloge po dogovoru. **Jamstvo za vse vloge** presega večkratno vrednost vlog. Strankam nudi brezplačno poštne položnice za nalaganje denarja. Vložne knjižice drugih zavodov sprejema v inkaso. **Posojila** daje proti poroštvu, na vknjižbo in proti zastavi vrednostnih papirjev ter kredite v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji **Oskrbuje:** Kavcije, inkase, srečke in vrednostne papirje. **Preskrbuje:** Čeke in nakaznice (nakazila) na druga mesta **Blagajniške ure:** Ob delavnikih od 8—12 1/2 in od 3 4 1/2, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12 1/2 ure.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

reg. zadruga z
neomejeno zavezo v Ljubljani

Obrestuje hranilne vloge po najvišji meri.
Ustanovljena 1881.

Stanje vlog nad 200.000.000— Din.

Vabilo

na XXV. redni občni zbor Kmetske hranilnice in posojilnice na Preloki, Belokrajina r. z. z. n. z., ki se vrši v nedeljo 30. junija ob 15. uri v zadrugi pisarni s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo načelstva. 2. Poročilo nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka. 4. Volitev novega načelstva. 5. Slučajnosti. — V slučaju nesklepnosti se vrši drugi občni zbor 1/2 ure pozneje, ki sklepa brez ozira na število navzočih članov. — Odbor.

74

Najuspešnejše sredstvo za rejo
domače živine je brezdvomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odebelitev, in omastitev domače, posebno klayne živine. — Jasen dokaz neprecenljive vrednosti „MASTINA“ so brezštevilna zahvalna pisma

Cena: 5 škat. 46 Din, 10 škat. 80 Din

Lekarna TRNKOCZY

LJUBLJANA, Mestni trg 4 (Zraven Rotorža)

J. BLASNIKA NASL.

Univerzitetna tiskarna

LITOGRAFIJA OFFSETTISK KARTONAŽA

ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE

VREČICE ZA SEMENA

Najstarejši grafični zavod Jugoslavije
Izvršuje vse tiskovine najceneje in najsolidneje

USTANOVLJENA LETA 1828

Telefon 2847.

Brzjavi: „Kmetiski dom“.

Rač. pošt. hran. št. 14.257.

Žiro račun: Narodna banka

Podružnici v

Kamniku in Mariboru